

Asia: VN/14999/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valmisteverotuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö on pyytänyt oikeuskanslerilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valmisteverotuslain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan valmisteverotuslakiin lisättäväksi säännös hyödyntämiskiellosta itsekriminointisuojaan turvaamiseksi. Ehdotetun säännöksen mukaan verovelvolliselta saatua, valmisteverotukseen liittyvää ilmoitustietoa ei saisi hyödyntää muun kuin verotukseen liittyvän rikoksen tutkimisessa, syytteeseen panossa tai tuomitsemisessa. Tämän jälkeen verotukseen liittyvän ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen ei voisi johtaa siihen, että henkilö samalla asettaisi itsensä syytteen vaaraan muusta rikoksesta, kuten salakuljetuksesta.

Ehdotuksen taustalla on korkeimman oikeuden ratkaisu KKO 2024:39, jonka mukaan tupakkaverotusta varten säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen saisi aikaan välittömän rikosepäilyn ja johtaisi siihen, että nuuskan maahantuojat antaisi samalla itsensä ilmi nuuskan maahantuontikiellon rikkomisen perusteella salakuljetusrikoksesta. Itsekriminointisuojaan vuoksi ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä ei voitu enää pitää rangaistavana eikä tuojan menettelyä siten voitu lukea hänen syykseen veropetoksena.

Kun lakiin lisättäisiin tältä osin ehdotettu säännös hyödyntämiskiellosta, voitaisiin ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä jatkossa pitää rangaistavana veropetoksena, kun se ei johtaisi itsekriminointisuojaan vaarantamiseen. Tällä toteutettaisiin myös jo korkeimman oikeuden edellä mainitussa ennakkopäätöksessä omaksuttu kanta, joka myös vastaa eurooppaoikeudellista käsitystä itsekriminointisuojaan ulottuvuudesta. Tähän taustaan nähden

nimenomainen säännös hyödyntämiskiellosta ei ehkä olisi välttämätön, joskin sitä voitaneen pitää myös selkeyttävänä.

Ehdotuksessa hyödyntämiskiello on rajattu vain muun kuin valmisteveron lainvastaiseen välttämiseen tai yrittämiseen liittyvän rikoksen tutkimiseen, syytteeseen panoon ja tuomitsemiseen. Esityksessä on todettu, että koska kysymys on tässä tuotteista, joita ei saa tuoda maahan, ei ole oletettavaa, että ilmoituksia ryhdyttäisiin tekemään ainakaan merkittävässä laajuudessa. Tuonnin täytyy joka tapauksessa olla verollista toimintaa, ettei se saisi perusteetonta hyötyä muihin tupakkatuotteisiin verrattuna. Jos taas ilmoitusvelvollisuutta ei olisi, ei käytännössä voisi syntyä verovelvollisuuttakaan. Veroilmoitusta on toki voitava käyttää kyseisen ilmoituksen oikeellisuuden selvittämisessä, joten pykälän rajausta vaikuttaa sinänsä perustellulta.

Nyholm Elina
Oikeuskanslerinvirasto - Apulaisoikeuskansleri